

Ali Kâmi Akyüz'ün Kalemiyle İsmail Safâ ve Ahmed Vefâ

ABDULLAH UÇMAN

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi.

(abdullahucman@gmail.com), ORCID: 0000-0002-6663-6349.

“ ” Uçman, Abdullah. “Ali Kâmi Akyüz'ün Kalemiyle İsmail Safâ ve Ahmed Vefâ.” *Zemin*, s. 9 (2025): 220-265.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15658339>.

Ünlü İngiliz müsteşriklerinden E. J. W. Gibb'in, 1901 yılında aniden ve beklenmedik ölümü üzerine, *A History of Ottoman Poetry* adlı, Osmanlı şiir tarihiyle ilgili eserinin yazılamayan yenileşme dönemi Türk edebiyatına ait son cildini tamamlama işi, Edward G. Browne'ın (ö. 1926) aracılığı ile, 1906 yılında Feylesof Rıza Tevfik'e (ö. 1949) havale edilir.¹ Ancak II. Abdülhamid devrinin son yıllarında Osmanlı ülkesindeki siyasi ve sosyal huzursuzluk, Rıza Tevfik'in o sırada gizli İttihat ve Terakki Cemiyeti'ndeki faaliyetleri, Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı ve onun mebus olarak parlamentoya girmesi; ardından 31 Mart Vakası gibi olaylar sebebiyle Rıza Tevfik, üstüne aldığı bu önemli işle pek fazla meşgul olamaz. Nihayet siyasi ve sosyal istikrarın bir dereceye kadar sağlanır gibi olduğu 1910 yılı başlarında üstüne aldığı işi ciddi bir şekilde tamamlama gayreti içine giren Rıza Tevfik, Nâmık Kemal'den (ö. 1888) başlayarak bütün Tanzimat ve Servet-i Fünun dönemi ile Fecr-i Âtî topluluğu da dâhil olmak üzere, eserin, Batı tesiri altındaki yenileşme dönemi Türk edebiyatı hakkındaki son cildini hazırlamaya koyulur.² Muhtemelen, eserle ilgili olarak bazı esaslar ve ayrıntılar üzerinde görüş alışverişinde bulunmak amacıyla da, E. G. Browne'ın daveti üzerine, Temmuz 1910'da İngiltere'ye, Cambridge'e gider.³

Ailesinden bize intikal eden terekesinden çıkan bir kısım mektuplardan anlaşıldığı kadarıyla Rıza Tevfik, biyografilerini kaleme alacağı bazı edebî şahsiyetler için, o sırada hayatta bulunan veya yakınları hayatta olan devrin tanınmış şahsiyetlerine müracaat etmek suretiyle, onlardan bizzat biyografilerini yazmalarını ve edebiyat anlayışlarını açıklamalarını talep eder. Yine elimizdeki mektuplardan anlaşıldığına göre, bu taleplerin bir kısmına olumlu cevaplar gelir.⁴ İşte burada yayımladığımız

1 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Abdullah Uçman, "A History of Ottoman Poetry Üzerine Rıza Tevfik'ten Edward G. Browne'a Mektuplar: I-III," *Tarih ve Toplum*, s. 147, 149, 150 (Mart, Mayıs, Haziran 1996): 4-12, 21-24, 46-50.

2 Abdullah Uçman, "A History of Ottoman Poetry'nin Yayımlanmamış VII. Cildi," *Rıza Tevfik'in Sanat ve Düşünce Dünyası* (İstanbul: Dergâh, 2011), 195-209.

3 Rıza Tevfik'in Browne'a gönderdiği mektuplardan, daha önce Hüseyin Dâniş'ten Abdülhak Hâmid ile Recâizâde Ekrem; Halide Edib'den de bir kısım kadın şairler hakkında istemiş olduğu bilgilerin eline ulaştığı anlaşılmaktadır. Bkz. Uçman, *A History of Ottoman Poetry Üzerine Rıza Tevfik'ten Edward G. Browne'a Mektuplar: II*, 22.

4 Ali Ekrem'in [Bolayır], babası Nâmık Kemal ile kendisi ve Edebiyat-ı Cedîde hakkında kaleme aldığı 33 sahife hacmindeki mektubu *Edebiyat-ı Cedîde'ye Dair Ali Ekrem'den Rıza Tevfik'e Bir Mektup* (İstanbul: Kitabevi, 2009) adıyla küçük bir kitap hâlinde; Hüseyin Suad [Yalçın] ile Alişanzâde İsmail Hakkı'dan [Eldem] gelen mektuplar da tarafımızdan ayrı ayrı neşredilmiştir. bkz. Abdullah Uçman, *Rıza Tevfik'e Mektuplar* (İstanbul: Büyüyenay, 2023), 1:38-49.

ve Rıza Tevfik'in terekesinden çıkan Ali Kâmi Akyüz'ün (ö. 1945), hem kendisine hem de ağabeyleri İsmail Safâ (ö. 1901) ile Ahmed Vefâ (ö. 1901) beylerle ilgili cevabî mektubunun da böyle bir talep üzerine yazıldığı anlaşılmaktadır.

Ali Kâmi, Rıza Tevfik'e gönderdiği 18 Mart 1326 (31 Mart 1910) tarihli mektubuna şöyle başlar:

Sevgili Feylesofumuz,

Ağabeylerimin tercüme-i hâllerini pek kolaylıkla yazdım. Şimdi kendimden bahsetmekte güçlük çekiyorum. İsmimin edebiyat kitabına geçmek için ne kadar az istihkakı olduğunu bilmez değilim. Fakat siz kardeşlerime tahsis ettiğiniz locada benim de bulunmaklığımı lütfen münasip görüyorsunuz, ne diyeyim, teşekkür ederim. Mamafih izâhâtım her ikimizi de yormayacak kadar kısa olacaktır.

*

Edebiyat tarihlerinde daha ziyade “Şâir-i mâder-zâd” unvanıyla tanınan, Muallim Nâcî (ö. 1893), Recâizâde Ekrem (ö. 1914) ve Abdülhak Hâmid (ö. 1937) etkisi altında duygusal ve lirik şiirler kaleme alan İsmail Safâ, Tanzimat'ın sonları ile Servet-i Fünun hareketinin başlangıcı arasında (1880-1896 yılları arası) eser veren Ara Nesil'e mensup bir şairdir.⁵ Devrin önemli edebî dergilerinden biri olan *Mîrsad*'ı çıkarmış, *Maarîf* mecmûasında başmuharrirlik yapmış, ancak siyasi bir olaya karışınca, verimli olabilecek bir çağda, sürgün edildiği Sivas'ta, henüz otuz dört yaşında vefat etmiştir.

Daha sonraki yıllarda İsmail Safâ'nın biyografisi ve edebî şahsiyetiyle ilgili olarak bir kısım edebiyat tarihleri ile ansiklopedilerde bilgiler verilmiş,⁶ küçük bir kitap yayımlanmış,⁷ oğlu Peyami Safa (ö. 1961) *Türk Düşüncesi* dergisinin bir sayısını ona tahsis etmiş (sayı 5, Nisan 1954), değerli meslektaşımız Alâattin Karaca da onun biyografisi ve eserleriyle ilgili olarak 1987 yılında Ankara Üniversitesi'nde kapsamlı bir yüksek lisans tezi hazırlamış; tezini daha sonra *Şâir-i Mâder-zâd İsmail Safa* adıyla bir kitap hâlinde yayımlamıştır (Ankara, 1990).

5 Necat Birinci, “Ara Nesil,” *Türk Edebiyatı Tarihi*, ed. Talât Sait Halman (İstanbul, 2006), 3:89-101.

6 İsmail Hikmet [Ertaylan], *Türk Edebiyatı Tarihi* (Bakü: Azer Neşr, 1925), 2:606-628; İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri* (İstanbul: MEB, 1949), 1552-1556; Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi* (Ankara: Ankara Üniversitesi, 1953), 200-208; Fevziye Abdullah Tansel, “İsmail Safa,” *Türk Ansiklopedisi* (Ankara: MEB, 1972), 20:310-313; Mustafa Kutlu, “İsmail Safa,” *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (İstanbul: Dergâh, 1982), 5:7-8; Alâattin Karaca, “İsmâil Safâ,” *TDVİA* (İstanbul: TDV, 2001), 23:121-122.

7 İsmail Hikmet [Ertaylan], *İsmail Sefa* (İstanbul: Kanaat Kütüphanesi, 1933).

Ali Kâmi, İsmail Safâ'nın bir kısım şiirlerinden meydana gelen *Hissiyât*'ın başında yer alan "Merhum İsmail Safâ Bey'in Tercüme-i Hâlî"⁸ başlıklı yazısında ağabeyi ile ilgili bazı bilgiler vermiş olmakla beraber, Rıza Tevfik'e gönderdiği mektuptaki bilgiler hem daha önce yazılmıştır hem de biraz daha ayrıntılıdır.

Son derece kabiliyetli, ancak talihsiz bir şair olan ve ağabeyi İsmail Safâ gibi genç yaşta vefat eden Ahmed Vefâ'nın ise edebiyat âlemine intikal eden pek fazla eseri yoktur. Ölümünden sonra dergi sahifelerinde kalan bir kısım şiirleri kardeşi Ali Kâmi tarafından bir araya getirilerek *Eş'âr-ı Vefâ* adıyla küçük bir kitap hâlinde yayımlanmıştır.⁹

O yıllarda İsmail Safâ'nın, "Dağlara"¹⁰ adıyla yayımlanan bir gazeline kardeşi Ahmed Vefâ'nın yazmış olduğu nazîre ise, ağabeyi tarafından "Bu nazîre *Huz Mâ Safâ*"da münderic olan gazelime nisbeten pek latiftir." ifadesiyle neşredilir.¹¹ Kısa bir süre sonra, "Balaban Dağları"¹² adıyla kaleme aldığı bir manzumesinde, adı geçen nazîreden iki beyit iktibas eden Rıza Tevfik de bu şiirle ilgili olarak şunları söyler:

Şâir Vefâ merhum böyle "dağlara" redifli bir güzel şiir yazmıştı. O şiir bir mecmuada basıldığı zaman, ben İstanbul'da değildim. Jimnastik hocam Fâik Bey, Balaban Çiftliği müdürü Cemal Bey, Kurbağalı Çiftliği müdürü Mustafa Bey merhumlarla beraber Balaban Çiftliği'ne gezmeğe gitmiş ve Balaban Dağları'nda, Sakarya sahillerinde güzel mehtaplı geceler geçirmiştik. İki hafta sonra Vefâ merhumun o şiirini gördüm, iki beyitini iktibas ederek bu manzumeyi yazıp bastırdımdı. Burada Vefâ'dan yalnız şevk almıştım, fakat bu romantik düşünüş ve hele üslûp Hâmid'den çok müteessir bulunduğumu gösterir.¹³

Aynı şiire Ali Ekrem de "Dağlara" adıyla dokuz beyitlik bir nazîre yazmıştır.¹⁴

Şimdi burada sırayla, *A History of Ottoman Poetry*'nin son cildinde yayımlanmak üzere, Rıza Tevfik'in talebi doğrultusunda, Ali Kâmi'nin 27 Nisan 1326 (10 Mayıs 1910) tarihinde ona gönderdiği İsmail Safâ, Ahmed Vefâ ve kendisiyle ilgili cevabî yazıları yayımlıyoruz.

⁸ İsmail Safâ, *Hissiyât* (İstanbul: Edebiyat-ı Hakikiye Kütüphanesi, 1328 [1912]), 5-6.

⁹ Ahmed Vefâ, *Eş'âr-ı Vefâ* (İstanbul: Kâinat Kitaphanesi, 1328 [1912]).

¹⁰ İsmail Safâ, *Huz Mâ Safâ* (İstanbul: Âlem Matbaası, 1308 [1891]), 145-146.

¹¹ *Mirsad*, s. 12 (30 Mayıs 1307 [12 Haziran 1891]): 90; ayrıca bkz. Ahmed Vefâ, *Eş'âr-ı Vefâ*, 18-19.

¹² *Maarîf*, sene 5, s. 22 (23 Mayıs 1312 [4 Haziran 1896]): 341-342; Rıza Tevfik, *Serâb-ı Ömrüm* (İstanbul: Kenan Matbaası, 1949), 228-229.

¹³ Rıza Tevfik, *Serâb-ı Ömrüm*, 230.

¹⁴ "İlk intişâr eden şiirim budur. *Mirsad* unvanlı mecmuada çıkmıştı." bkz. Ali Ekrem, *Zılâl-i İlham* (İstanbul: Sabah Matbaası, 1327 [1911]), 33-34.

Şâir-i Mâder-zâd İsmail Safâ Bey

Bir şâir-zâde olmasından ziyade nazm-ı eş‘ârda ki suhûlet ve tabiat-ı fevkalâde-sinden dolayı “Şâir-i mâder-zâd” unvânını ihrâz eden İsmâil Safâ Bey, Hicaz Vilâyeti Mektupçusu iken vefat eden Behçet Bey’in büyük mahdûmu olup 14 Zilkade sene 1283 (9 Mart 83) tarihinde Mekke-i Mükerrreme’de –beyne’s-Safâ ve’l-Merve– Mes‘â Mahallesi’nde tevellüd etmiştir. Yedi yaşında valideden ve on üç yaşında pederden ebediyyen mehcûr olarak Dersaadet’e azîmetle Dârüşşafa-ka’da ikmâl-i tahsîl ettikten sonra cüz’î bir maaşla Evkaf Nezâreti’ne müdâvemetle başlamış ise de gazetelerde neşrettiği âsâr-ı manzûme o zaman Maarif Nâzırı bulunan Münif Paşa’nın nazar-ı dikkatini celb ederek sûret-i mahsûsada nâil-i iltifâtı olmuş ve çok geçmeden Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne İdâdîsi Edebiyat-ı Osmâniye muallimliği uhdesine tevdi edilmiştir. Safâ Bey bilâhare Posta ve Telgraf Nezâreti’ne nakl-i me’muriyet etmiş ise de her halde hayât-ı resmiyyesinde lâayık olamadığı terakkîye nâil olamayarak kendini bütün Osmanlılara bu hayât-ı resmiyyenin hâricindeki hususiye-i şâirânesiyle tanıtmıştır. Yirmi üç yaşında iken *Sünühât* unvanlı tercî-i bendi neşretmiş ve ertesi sene bunu *Huz Mâ Safâ* ile *Mağdûre-i Sevdâ* takip etmiştir. *Huz Mâ Safâ*, klâsik bir şâir addolunmak lâzım gelen pederi Behçet Bey’in eş‘âr-ı metrûkesiyle kendi eş‘âr-ı şebâbını muhtevî olup kitabın üzerindeki şu küçük parça ile şâir bunu pek güzel ifade etmiştir:

Birlikte oldu cilve-ger
 Âsâr-ı ferzend ü peder
 Olmuş karîn-i yek-diger
 Makberle mehd hüzn-eser
 Bence eserler mu‘teber
 Bunlarla gönlüm fahr eder
 Âdileri varsa eğer,
 “Huz mâ safâ da‘ mâ keder.”¹⁵

[2]¹⁶ İsmâil Safâ Bey şiirlerinde kendinden çokluk bahsetmemiş ise de zaman zaman hayatını zapt ve teşrîh eden şiirlerinden tercüme-i hâl-i hayâtını tamamıyla istihrac etmek mümkün olur. “Hâtıra” unvanlı şu şiiri hayât-ı sabâvetini hakkıyla izah eder:

¹⁵ “Kederi bırak, mutluluğu al.”

¹⁶ Ek olarak verilen orijinal metindeki sayfa numaraları, köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

Hâtıra

Düşünürken ba'zan
 Birçok eyliyorum der-hâtır
 Mavi gözlü, sarışın, sinni on, on beş vardır.
 Daha azdır belki
 Dedğim pek eski!
 Çocuğu yani o çağda tanırım
 Otuz üç var bugün a'vâm-ı hayâtı sanırım.
 Evet işte o sabî
 O zaman pek asabî:
 Duramaz, eğlenemezdi, yaramaz!
 Yaramazlık da edince yakayı kurtaramaz:
 Babasıydı ancak
 Gözünü yıldırarak.

*

[3] Atın a'lâsını bilmek, seçmek
 Atlılarla dolu dizgin yarış etmek, geçmek:
 Bu idi hep emeli..
 Şunu da söylemeli:
 Mekke'de toprağa bastı, yürüdü
 Güneş altında, kum üstünde yetiştî, büyüdü.
 Atın orda ezeli
 Yetişir en güzeli.
 Güzel ammâ, buna binmek müşkil
 Kendi serkeş bir atı kullanacak çağda değil
 Cirit oynarlar iken
 Bunu mehmâ-emken
 Denemek üzre karışmak ister
 Koca fârisler ile sözde yarışmak ister!
 Var idi ümmîdi
 Ki bu kâbil miydi?

*

Arş! Birdenbire atlar, atılır
 Bir küheylânla çocuk da cereyâna katılır.
 [4] Dolu dizgin gidemez:
 Atını zapt edemez,
 İplerinden çekilir durmak için
 Ağaca doğru sürer hayvanı durdurmak için.

Dala çarpınca düşer
 Başına atlı üşer
 Çocuğu cümlesi men' etmiş idi
 Bir kazâ oldu sınırlar, bırakırlar ciridi:
 "Buna biz mi sebebiz,
 Demedik mi size biz?"
 Diyerek her biri bir şey söyler
 Başına toplanarak hayli telâş eylerler
 Yüzünün rengi uçuk
 Mütezzîydi çocuk:
 Ağzı vardı kemiğinde belinin,
 Yaralanmıştı biraz da avucu sol elinin.
 Atı üstünde yine
 Götürürler evine.

*

[5] Şimdi hâlâ avucumda o işâret mevcûd
 Bu vücûdum mu idi gerçek İlâhî o vücûd?
 12 Nisan [1]315 [24 Nisan 1899].

*

Safâ Bey'in maskat-ı re'sine ait olarak mâzî-i sabâvetini tatlı tatlı yâd eden bu yoldaki şiirleri az değildir. Ber-vech-i bâlâ zikrolunan eserlerinden sonra *Mevlid-i Pederi Ziyâret* unvânlı manzûm seyâhatnâmeyi, *Mûlâzatât-ı Edebiyye* nâmı altındaki tenkîdât-ı edebiyeyi ve nihâyet *Mensiyyât* unvânlı mecmûa-i eş'ârını neşretmiştir.¹⁷

Mensiyyât'ın intişârını o zamân âlem-i edebiyat büyük alkışlarla karşılamıştı. Cerâid-i yevmiyye ve resâil-i mevkûtenin birçoğu buna uzun uzun sahifeler, sütunlar tahsîs ettiler. Şâir-i mâder-zâd'ın mâhiyet-i edebiyesini tasvîr eden bu makâleler o zamânın en muktedir kalemleri tarafından yazılmış olduğundan bunların bazısını buraya aynen derc etmeği münâsib gördük.

28 Teşrin-i sâni [1]312 [10 Aralık 1896] târihinde intişâr eden *Mekteb* risâlesinde Cenâb Şahâbeddîn Bey şu satırları yazıyordu:

Bazı bahtiyâr şâirler vardır ki ilk hareket-i kalemiyelerinden itibâren lâyük oldukları mevki-i edebîye nâmzed olurlar. Böylelerin rehğüzâr-ı efkârı i'vicâc ve inhinâdan berîdir. Nokta-i hareketleriyle menzil-i muvâsalatları arasını bir işâret-i hendesiye ile

¹⁷ Şâir-i mâder-zâd *Mensiyyât*'ın neşrinden sonra yazdığı şiirleri *Hissiyyât* nâmı altında cem' etmiş ise de tab'ına muvaffak olmadan Abdülhamîd'in zulmüne uğrayarak Sivas'a nefyedilmiştir.

doldurmak lâzım gelirse ancak bir hatt-ı müstakîm resm olunabilir ki bu da hadâik-i nâiliyete açılan tarâik-i edebîyyenin en kısa, fakat en sa'bû'l-ittibâh olanıdır:

[6] Küre-i dimağ bir nev-bahâr-ı pür-huzûr ile muhât, rûh bir tıfl-ı mesûd gibi âremîde olmalı; uzaktan gördüğü sevâhil-i iştihârın zemzeme-i da'vetini dinleyerek emvâc-ı mesâî arasında kemâl-i emniyetle ilerlemeli; şemâte-i muhâsedâta karşı bî-teessür, âvâze-i takdîrâta karşı lâkayd kalmalı ki insan râstî-i râh-ı müttehazı muhâfaza edebilsin. İşte *Mensiyyât* müellifi bu şâirlerdendir. Nasıl başladıysa öyle devâm etti. İyi başladı, o kadar iyi başladı ki eserleri ötede beride henüz intişâr ettiği sırada kendisine "Şâir-i mâder-zâd" dediler. O kadar iyi başladı ki ilk yazdığı şey bile bugün bir eser-i edebî olmak üzere kabûl edilebilir. Bir muvaffakiyet-i kalemîyye ki Safâ Bey'den başkasına nasîb olmamıştır. Bu muvaffakiyet ona bir devvâre-i sekr ve gurur getirmedir. Genç şâir başladığı gibi devâm etti fakat tekemmül ve terakkî etmek şartıyla. Nefehât-ı teceddüdü âheste âheste teneffüs ediyor, bugün yazdığı şeyi bir gün evvelki yazdığına: "Ben onun büyük kardeşiyim" diyordu. Ekserisi tev'em olan bu nefâyis-i âsâr bir âheng-i vifâk, bir imtizâc-ı uhuvvetmendâne ile birleşip kulûb-ı kârînde el ele dolaşıyordu. En yabancı görünenleri bile iki sâhil arasındaki cîsr-i tabî gibi idi. Şâir-i mâder-zâd bize *Sünûhât*'ında nasıl göründüyse *Mensiyyât*'ında da [7] öyle görünmüyor: Saf, samimi, tabî ve mâmâfih mâhir ve müterakkî.

Sâhib-i makâle burada Şâir-i mâder-zâd'ın son şiirleriyle dört sene evvelki şiirleri arasında bir mukayese yaptıktan sonra şu satırları ilâve ediyor:

Dehâ-yı şâirâne... Evet, Safâ Bey'de varlığını inkâr etmek câiz olmayan mezâyâ-yı edebîyyenin birincisi dehâ-yı şâirânedir. Başka hiçbir şâirimiz yoktur ki onun kadar suhûlet-i inşâdiyeye mâlik olsun: Suhûletin bu derecesine temellük ancak bir isti'dâd-ı fitrî sâyesinde mümkün olabilir. Onu kazanmak, sa'y ve mahâretle o suhûleti göstermek muhâldir. İsterse elfâzı alır, oynar, kelimeleri kalemi ucunda istediği gibi tahrîk eder, sanâyî-i bedi'iyeyi –hokkabaz yuvarlakları gibi– şimdi toplar, şimdi dağıtır: Şâir-i mâder-zâd bunların hepsine muktedirdir. Mâmâfih bu iktidârandan istifâdeye mâil değildir. Daha doğrusu âsârından böyle anlaşılıyor. *Mensiyyât*'ı okuyan hükmeder ki şâir, bir menba'dan su nasıl çıkarsa, neşâidi rûhundan o tabîyatıyla çıkarmak istiyor, istediği gibi muvaffak oluyor. Eser baştanbaşa bir şi'r-i latîf, hele kitâba bir fâtiha-i kudsiye olan "Tehlîl" bir eser-i nefisdir ki rûh-ı muvahhidini karîn-i istiğrâk eder; tertîb-i lisân-ı ubûdiyyet ve tezkiye-i vicdân için o eser-i nefisi okuyarak bahsimize hitâm verelim.

O eser-i nefisi biz buraya derc edemeyeceğiz, zira Safâ Bey'in böyle derc olunacak eserleri o kadar çoktur ki intihâb etmek lâzım gelse ayrı bir cilt teşkil eder.

[8] Yine o târîhlerde intişâr eden *Servet-i Fünûn*, Şâir-i mâder-zâd'ın bir portresini tab'ettiği gibi, Kemâlzâde Ekrem Bey de o zamân A[ydın] Nâdir

imzasıyla *Mensiyât* hakkındaki takdîrâtını ve sahibi hakkında zevâl-i nâ-pezîr sohbetini izah ettiği sırada diyor ki:

... İşte Safâ'nın eş'ârı da kendisi gibidir: Her beyti, her mısra'ı samîmiyet-i merdâne, fazilet-i şâirânesine bir tecelligâh-ı nûrânûr olur. Alnı açık, yüzü pâk adamların mah-sûsâtından olan selâmet-i ifâde, vuzûh-ı efkâr, ulviyet-i vicdân eş'âr-ı Safâ'da cezzâb-ı rûh olacak kadar mevcuddur. Hele mevhibe-i şâiriyyetine revnak veren kudret-i naz-miyyesi hakîkaten şâyân-ı hayrettir:

Destinde misâl-i mum terkîb

Kasdettiği şekl ile bulur zîb.

Mensiyât yukarıdan aşağı okunulsun; bir yanlış, bir noksan ifâdeye tesâdüf olunamaz. Şâirin bütün eş'ârında iki üç müsâmahası bile görülemez. O eş'âr-ı kıymetdâr hem-revân-ı nesîm-i bahâr olan enhâr-ı gülistân gibi hoş-cereyândır; letâif-i tabiiye, mehâsin-i bedîiyyeleri vecd-âver-i fîkr ü vicdândır.

Bunun üzerine Ekrem Bey *Vâdî* ve *Hazân* unvânlı şiiirler[i] misâl olmak üzere almış ve hepsi güzel ve mükemmel olan *Mensiyât*'ın mündericâtı içinde hususiyle *Kızıltoprak*, *Şükûfe-i Perrân*, *Güzel Sesli Güzel*, *Bahârî İstikbal*, *Sayfu Şitâ Mahsulüdü*, *Bir Temâşâgâh*, *Rüyâda Geçt ü Güzâr*, *Neşve-i Hayât*, *Fazîlet*, *Tazmîn*, *Tayf-ı Siyâh* unvânlı manzumeleri nisbeten tercih ettikten sonra: “Hele on ikişer beyt-i garrâdan mürekkeb ve altı bend üzerine müretteb mersiyyeyi O bir kalb-i cerîhadârın muhrîk feryâdlarını yüreklere ismâ eden belîğ, muciz mersiyyeyi Safâ Bey'in en güzel şiiri, en büyük eseri addederim,” diyor.

[9] Bu mersiye hakîkaten şâirin pek ziyâde sevdiği zevcesine ait bir enîs-i mâtemdir. Bu mâtem zevcesinin vefâtından sonra onun birçok şiirlerinde muzlim ve dalgın bir sîmâ gibi bazen mübhem, bazen sarîh ve ıyân kendini göstermekten hâlî kalmamıştır. Fakat seneler geçtikçe şâirin bu mâtemli kalbinde başka tesellîler zuhûr ettiğini görürüz. O, tekrâr teehhül etmiş ve pek ziyade sevdiği çocuklarına vakf-ı şiir ve hayât etmiştir. Hiç olmadık bir zamânda (?)izlerden sonra, yine zevce-i merhumenin hayâli birdenbire karşınıza peydâ olur, yâhûd başka bir semânın başka bir sitâresi yine kendisine onun Eyüp'teki kabrini hatırlatır. “Çocuklarım” unvânlı şu şiiri onlara ait olan birçok neşîdelerinin bir hulâsası itibâr olunabilir:

Çocuklarım

Çocuklarım ki birer neşve-i cinânımdır,
Çocuklarım tarab-ı mahz-ı âşiyânımdır.

Cihânda varsa benim şâirâne bir ömrüm
Çocuklarımla beraber geçen zamânımdır.

Çocuklarımla benim benliğim taaddüd eder
Ki hey'etiyle temâsil-i cism ü cânımdır.

Sürûr, hande, teselli.. ümid, neşve, hayât
Benim çoluk çocuğum işte.. ân ü ânımdır.

Bu ibtilâ-yı übüvvet ne anlaşılmaş şey!
Bu ders-i şi'r benim müşkil imtihânımdır!

Büyük büyük görüyor gözlerim sabillerimi
O râsıdım ki şu her peykim âsümânımdır.

Şu bir yaşındaki Ulyâ mehâsiniyle bütün
Muhayyilemde kalan şi're tercümânımdır:

Bakın, gülüşlerimizdir bizim müşâa'remiz
Bu hisli bûselerim eblâğ-ı beyânımdır.

Şu üç yaşındaki Selma, latîf canlı bebek
Enîs-i yek-dil ü yek-rûh u yek-zebânımdır.

Yavaş yavaş büyüyorsun sen artık İlhamî
Senin bahâr-ı şebâbın fakat hazânımdır.

Hayır! Cihânda vücûdunla kâim oğlum
Hayât-ı ma'rifetin ömr-i câvidânımdır.

Bununla beraber o yara yine bütün bütün kapanmamıştır. Bir aralık hasta olması cihetiyle berâ-yı tebdîl-i hevâ Midilli'de bulunduğu sırada yazdığı şu neşîde bunun delilidir:

Tahattur

Geçsem ne olur bir gün ümmîd-i muhâlimden?
 Ağlar yaşarım küskün feryâd bu hâlimden!
 Eyyâm u leyâlîmiden bir kısmı hemân deycûr:
 Evlâd u ıyâlîmiden kaldım burada mehcûr.
 Selmâ ile İlhamî geçmekte hayâlîmiden.

§

Yâdıyla gönül harem-i ahabb ile hvîşânın
 Tevfik, Şahâb, Ekrem... Üç necm-i dırâhşânın
 Üç şâmil-i zîşânın fikriyle geçer demler;
 Muhibbidir inşânın -el-gıpta- bu adamlar
 Tanzîmine kâdirdir her fıkı-i perîşânın.

§

[10] Hayretle şu deryâya bakmak bu gece kârım;
 Daldım yine hulyâya müstağrak-ı efkârım.
 Yok şüphe ki bîdârım artık gözümü yummam,
 Dildâde-i didârım lâkin bunu ben ummam:
 Mümkün mü ıyân olmak âfâkda dildârım?

§

Gökten yere düşmekte encüm bir işâretle,
 Sâhillere üşmekte emvâc-ı beşâretle:
 Mutlak bana gayretle ecrâm-ı peyâm-âver
 Dur dönme hayretle ey bahr havâdis ver!
 Selma ile İlhamî oynar mı meserretle?

§

Pür-kevkebe, pür-dârât, pür-debdebe illiyyîn!
 Aksiyle bu seyyârât deryâyı eder tezyîn
 Esbâbını kıl ta'yîn! Seyret ki burûcundur
 Eflâkde şehîr-âyin bürhân-ı urûcundur
 Ey mâh tecellîni ecrâm ediyor tebyîn.

§

[11] Kâmî'yi tahassürle, andıkça Vefâ'yı âh18
 Bir hiss-i teessürle yâd eyliyorum her gâh
 Yok bunda garaz billâh, hikmet n'ola ey Hallâk!
 Mahkûm-ı maraz eyvâh! Bir şâir-i nîk-ahlâk,
 Pür-renc-i şuûr olmuş bir dâhî-i şî'r-âgâh!

§

18 Küçük biraderleri Ahmed Vefâ ve Ali Kâmi Beyler olup Ahmed Vefa Bey'in maraz-ı dimağî ile ma'lûliyetine imâ vardır.

Hayret şu siyâh ebre ibrâz-ı gurûr eyler
 Benzer duruşu kabre sür'atle mürûr eyler
 İmrâr-ı dühûr eyler, göklerde şu seyyâre
 İsbât-ı zühûr eyler bir nisbeti var yâre
 Eyyüb de bir kabrin üstünde zuhûr eyler.

Midilli, 25 Teşrîn-i sâni [1]312 [7 Aralık 1896].

Hastalık bu tebdîl-i hevâ ile bir devre-i tavakkufa girmiş ise de bütün bütün ber- taraf olmamıştı. Şâir-i mâder-zâd dâimî müz'ic bir öksürüğün taht-ı tehdîdinde bulunarak pek büyük takayyüdât ile muhafaza-i sıhhat edebiliyordu. Her şi'ri bir hissine tercüman olan Safa Bey için bu hâlin aks-i te'sirini şiirlerinde göstermemek nasıl mümkün olur? İşte *Teessür* unvanlı şiirinin [12] buraya nakl olunan parçaları bu acıklı teessürden nişan verir:

Teessür

Eski âlemlerimi yâd ile tecdîd ederim
 Hâle mâzîyi katar ömrümü temdîd ederim
 Toplar evlâdımı, müstağrak u meshûr u şegaf
 Gülbe-i mâtemimi pür-tarab-ı ıyd ederim
 Bezmimin hey'et-i mânende-i manzûme-i şems
 Bang-i şükrânımı peyveste-i Nâhîd ederim
 Bilseniz âh çocuklar size baktıkça neler
 Neler Allah'dan ister, neler ümîd ederim
 Manzaran bezm-i Safâ-zâdemi kahr eylemesin
 Seni ey mevt şu sübyân ile tehdîd ederim!

Şu tehdîdin mevdi ancak bir buçuk sene kadar daha te'hîr edebileceğini düşünüp de müteessir olmamak mümkün değildir. Şimdi yine o şiirin şu parçasını okuyalım:

Bir zaman neydi evet, dünkü gibi yâdımda:
 Bir safâ neş'esi mahsûs idi feryâdımda.
 [13] Şimdi bir kakhaka bâdî-i suâl-i müz'ic
 Şimdi bir şehik bana hande-i mu'tâdımda
 Şimdi âheng-i safâ velvele-i etfâlim
 Âşiyân-ı kühen mes'adet-i âbâdımda
 İsterim şi'rimi handân-ı şetâret görmek
 Münkâlib âha terânem leb-i inşâdımda
 Kalmadı zerre kadar eski hod-endişliğim
 Şimdi görsem yeter âsâyîşi evlâdımda.

Şâir böyle kendi âleminde pûyân iken hatırına o sırada zelzeleden musâb olan Balıkesir felâket-zedegânı gelerek şiirine şu sûretle nihayet veriyor:

Vâh lâkin ötede zelzelelerle viran
 Köyceğizlerde giriftâr-ı fûtûr-ı hüsrân:
 Ne pederler eli böğründe şaşırılmış kalmış
 Ne kadar aileler hayf, sefil ve üryân
 Kahr-ı enkaz olan ümîdine giryân pederin
 Diğer evlâdı da meydân-ı hâtırda pûyân.
 [14] Sarsılır, sarsılır inler ikide bir toprak
 Mahşerin hâile-i şûrişidir sanki ıyân
 O vatandaşlara sen merhamet et Allahım
 Avn ü ihsânına en çok bugün onlar şâyân.

23 Eylül [1]315 [5 Ekim 1899].

Bundan sonra şâirin hayatını hep acıklı sahifeler takip eder. Transval Muharebesi'ndeki muvaffakiyetinden dolayı İngiltere Devleti'ni tebrik etmek üzere sefâret-hâneye giden gençler miyânında Safâ Bey de bulunur. Kendisinin muharriklerden olduğunu tahkik eden Abdülhamîd evvelâ Trabzon Vilâyeti mektupçuluğuna tayinini irâde ettikten iki gün sonra irâdesini tebdîl ile onu Sivas'ta ikâmete memur eder. Şâir-i mâder-zâd çocuğunu çocuğunu toplayarak Sivas'a gitmeğe muhtar kalır. Fakat Sivas'ın bârid havası esasen nahîf olan vücudunu sarsarak mevtini ta'cîl eder ve 11 Mart [1]317 [24 Mart 1901] tarihinde tam otuz dört yaşında irtihâl-i elîmi vukûa gelerek Sivas'ta Garipler Mezarlığı'na defin olunur. Seng-i mezârında muharrer olan kıt'a-i âtiye hâl-i hayatında yine kendisi tarafından tanzîm olunmuştu:

Yâ Rab!

Kurtar beni kahr u şiddetinden
 Fevtimde zemîn ile zamânın
 [15] Toprakta vücûdumu bırakma
 At hâricine şu âsümânın!

Zamanın dest-i tahrîbinden rûhunu kurtaran Şâir-i mâder-zâd zulm içinde ezilen bu sefil toprakta vücudunun bile kalmasına râzı olamayarak şu münâcât ile ebediyete karışıyor.

Ahmed Vefâ Bey

Şu‘arâdan Hicâz Vilâyeti Mektupçusu Hacı Behçet Bey’in mahdûmu olup 1285 tarih-i Hicrî’sinde Mekke-i Mükerreme’de tevellüd etmiştir. Başlıca farkları pek cüz’î olan büyük birâderi şâir-i mâder-zâd İsmâ‘il Safâ Bey’le berâber aynı zamanda aynı mektepte tahsil ederek birâderine fâ‘ik bir derecede şahâdetnâme aldığı gibi kudret-i fâtıranın bu aileye büyük bir mikyasta bahş ettiği isti‘dâd-ı şâirânenen derhâl kendi hissesini irâ‘e ederek kıymetçe birâderinin şiirlerine muâdil ve hattâ ilk zamanlar için rikkat-i his cihetiyle onun şiirlerini gölgede bırakacak eserler vücûda getirmiştir. Ne çare ki mektepten neş’etini müte‘âkip zavallı şâir evde iki sene kadar bî-insaf bir maraz-ı şu‘ûrun pençesinde zebûn olup kalmış ve defâ‘atle dârüşşifâya konulup çıkarıldıktan sonra nihayet 11 Mart [1]317 tarihinde yine dârüşşifâda irtihâl-i dâr-ı bekâ ederek Üsküdar’da Karacaahmed Mezarlığı’na defin olunmuştur. Miktarı pek mahdut olarak elde kalan şiirlerini ara sıra i‘âde-i/i‘âre-i şu‘ûr ve ‘âfiyet ettiği zamanlara medyûnuz. Bîmarhânede yazdığı şiirler içinde okunup ezberlenecek pek çok parçalar mevcut olduğunu Safâ Bey söylerdi. Manzûm ve mensûr böyle vücûda getirdiği eserler koca bir cilt teşkil edecek dereceye vardığı hâlde bir gün bir buhrân-ı dimâgî esnâsında bütün bunları ve mevcûd fotoğraflarını kâmilten ihrâk etmiştir. Bazı resâ‘il-i mevkûtede matbû‘ birkaç parça şiiri bulunmasaydı bu bedbaht şâirin Karacaahmed’deki karargâh-ı ebedîsinden bir nişâne bulunamadığı gibi, hüviyet-i ma‘neviyesinden de ufak bir yâdigâr kalmayacakmış demek olur. Kıt‘a-i âtiye bîmarhânede söylediği şiirlerin yegâne bir bakıyyetü’s-süyûfu sayılabilir:

Meskenim deycûr, dil rencûrdur, ben nerdeyim?
Seng-sâr üstüneyim besbelli bir makberdeyim
Makber olsun olmasın bildim hazîn bir yerdeyim
Fark edenler var mıdır ben hangi ‘âlemlerdeyim?..

[2] Âtîdeki mersiye ise üç yüz sekiz tarihlerinde çıkmış olan *Mirsad* risâle-i mevkûtesinde intişâr eder etmez büyük bir şöhrete nâil olarak şâirin ismini hâfıza-i enâma unutulmaz bir sûrette hâk etmişti. Mersiye’nin başlıca parçalarını nakl ediyoruz:

Evet, mahall-i tenezzüh bize o dağlardı
Yüzüm gülerdi, içim her dakika ağlardı
Yanımda çünkü benim hasta bir melek vardı.

Reşîde sen o idin, âh o nûr-ı dîde idin
O nûr-ı dîde idin, sevdiğim Reşîde idin.

Gınâ gelir bana artık sefil dünyadan
Muhabbetin bana geldi cihân-ı bâlâdan
Kelîme sanki nidâ geldi Tûr-ı Sînâ'dan:

Cebel mahûf, o baygın, bütün cihân sâmit
Benim de bak nazarımda bugün cihân sâmit.

Egerçi âlem-i fânîde çok mihen gördüm
O hâlî görmemeliydim fakat, neden gördüm?
Dedim: "Kimindir o?" Eyvâh.. Bir kefen gördüm

Reşîde'nin dediler.. Gözlerim karardı hemân
Bütün cihân nazarımda kesildi bir zindân!

Hava soğuk, yere kasvet yağar idi cevden
Hafif bir de ziyâ münteşir meh-i nevden
O neydi, bir acı feryâd koptu bir evden!

Tecessüm eyledi karşımda mâtem-i ebedî
Gıriv içinde sadâlar, "Reşîde gitti!" dedi.

[3] Ale's-sabâh nüzûl etti arza hep melekût
Birikti hayli cemâat, vasatta bir tâbut
Giderdik öylece ben girye-nâk, sen mebhût.

Seni mezara bıraktım, hayata gömüldüm ben,
Değil hayâta, bütün kâinata gömüldüm ben!¹⁹

3 Ağustos 1308.

Acı bir felsefeyi ihtivâ eden şu küçük parçayı da başka bir mersiyesinden
intihâb ediyoruz:

Bir cezbe var fakat şu muhakkar türâbda
Âlem akın akın ona doğru şitâbda
Etmez karar katre-i bârân sehâbda
Bir merkez-i hafîye umûm incizâbda!

¹⁹ *Eş'âr-ı Vefâ*'da da yer alan bu şiir orada bazı farklılıklar ve ilavelerle yer almış, ayrıca Reşîde yerine de Ferîde adı konmuştur (*Eş'âr-ı Vefâ*, 12-14). (A.U.)

Bir kere de şu kıt'asını okuyalım ki büyük bir hakikati pek sade ve belîğ bir sûrette ifade eder:

Saymıyor câhili erbâb-ı ukûl âdemden
Âdem olmaksâ garaz ilm ü hüner tahsîl et.
Gayrı mümkünse eğer cümlesinin tahsîli
Ne kadar mümkün olursa o kadar tahsîl et!

Âtîdeki parçalar ise şairin aşk için ne büyük fırtınalara, ne azîm heyecanlara müsta'id bir kalb taşıdığını gösterir:

Bir Kıt'a

Dil-sûzdur muhabbetinin zevk ü mihneti
Bir kimse gönlünü sana ey mâh vermesin!
Senden alır da parçalarım gönlümü hemân
Ağyâra yüz verir isen, Allah vermesin!

Tekâzâ

[4] Muhabbetin ediyor fikri târümâr, güzel!
Eden odur beni bîmâr u bî-karâr güzel!

Çıkar bu hâciseyi, ibtilâyı gönlümden
Bu derdi çekmeğe yok bende iktidâr güzel!

Benim günüm ne için doğmasın bu âlemde?
Şu leyl-i târımı etmez misin nehâr güzel?

Nazar-gehimde çiçekler, sitâreler, kuşlar
Senin kudûmüne etmekte intizâr güzel!

Ben ağlasam dökülür ebrler kesîf kesîf
Gülünce sen açılır bin güzel bahâr, güzel!

Bütün güzellere artık husûmet etmeliyim
Sen olmadın bana zîrâ cihânda yâr güzel,

Şemâilinde vefâdan biraz olaydı eser
Vefâ olurdu bu âlemde bahtiyâr güzel!

7 Şubat [1]314 [19 Şubat 1899].

Tarihlerinden de anlaşılacağı vech ile bu şiirler teceddüdât-ı ahîre-i edebiyemizden haylice evvel yazılmıştır. Gerek şekil ve gerek ifadece eskiliğini bir nokta-i nazardan ma'zur görecektir olur isek mânâca hâiz oldukları kıymet

nazarlarda bir kat daha taayyün eder. Fakat Vefâ Bey'i lââyıkıyla anlamak için yine kendi birâderi İsmâil Safâ [5] Bey'in âtîdeki şiirini okumalıyız:

Kardeşim Vefâ'ya

Neşîde-gûy-ı tabî'at lisânın ey şâir!
Revâ hezâr senin tercümânın ey şâir!

Terâne-hâne-i 'âlemde 'aks-i âhengin
Meâl-i hazîndir ancak figânın ey şâir!

Sen âşinâ-yı cihân-serâ'ir olmuşsun,
Kim olsun âh senin râz-dânın ey şâir!

Latîfdir ki olur en hazîni mültezimin
Bahârlarda zemînin, zamânın ey şâir!

Akan sularla çiçekler, çemenler, ormanlar
Olur muharrik-i sevdâ-yı cânın ey şâir!

Hazîn hazîn düşünürsün leyâl-i muzlimede
Bakar parıltısına ahterânın ey şâir!

Bükâna karşı birer nîm handedir ulvî
Bütün o lem'aları âsümânın ey şâir!

Ne söylüyor sana ebkem duran siyeh kayalar,
Nedir lisânı şu bâd-ı hazânın ey şâir?

[6] Sana ne his veriyor kühsâr-ı ebr-âlûd,
Nedir o cûşîşi âb-ı revânın ey şâir?

Fezâ-yı nâ-mütenâhîye mi uçup gidiyor
O vecd ü hâl ile, bilsem, revânın ey şâir?

Olaydı tâir-i rûhun gibi perr ü bâlin
Olurdu levh-i şafak âşiyânın ey şâir!

Çıkıp hayâlin ile kâinâtın birûn
Fezâdaki nice yüz bin cihânın ey şâir!

Mehîb-i devrini seyr et.. Medâr-ı şî'r ile
O şevk ü cezbisini kehkeşânın ey şâir!

Dolaş hayâlin ile bir lâtîf gülzârı
Bakıp tarâvetine her fidânın ey şâir.

Tuyûru dinle! Revâyihle ter-dimâğ-ı neşât
Bu hâlini bize yaz gülistânın ey şâir!

Şu seng-lâha da bir kerrecik nigâh eyle,
Fenâda şeklini gör in ü ânın ey şâir!

Bu serv-i zâr-ı hamûşide zâr olan murga
Cevap ver ki olur hem-zebânın ey şâir!

[7] Şikeste-seng ü harâb u siyâh-reng-i türâb
O kabirler ki nice nâm u şânın ey şâir

Duhûr içinde ferâmuş-gâhıdır... Eyvâh
Senin de kalmayacaksa nişânın ey şâir!

3 Kânûn-ı evvel 1311 [15 Aralık 1895].

Şâir-i mâder-zâd'ın şu son beyitleriyle Karacaahmed Mezarlığı ve Vefâ Bey'in vefât-ı hazîni arasında bir münasebet görmemek mümkün olmadığı gibi müddet-i ömürlerinde yek-diğerinden ayrılmamış bulunan bu iki kardeşin biri dest-i istibdâd ile menfiyyen Sivas'a atılmasını müteâkip, diğerinin de maraz-ı dimâğîsi nüks ederek nihayet on bir ay sonra birinin Sivas'ta, diğerinin şifâhânede vukû-ı vefatlarının hemân aynı zamana müsâdif olmasını da mânâlı bulmamak kabil değildir. Güyâ melekü'l-mevt 11 Mart 1317 [24 Mart 1901] tarihinde Vefâ Bey'in fâcia-i hayât-ı marîzânesine nihayet verdikten sonra Sivas'a yetişmiş ve ancak altı günlük bir fâsıla ile 17 Mart 1317 [30 Mart 1901] tarihinde büyük birâderini kendisine kavuşturmağa şitâb ederek Abdülhamîd'in bu cihetle de irtikâb ettiği hatâ-yı azîmi nev-amâ ölümle telâfi etmiştir.²⁰

²⁰ İbnülemin Mahmut Kemal İnâl, *Son Asır Türk Şairleri*'nde Ahmed Vefâ'ya da yer vermiş ve onun "dağlara" redifli gazeli ile birkaç şiirini iktibas etmiştir. Bkz. *Son Asır Türk Şairleri* (İstanbul: MEB, 1949), 1925-1927. (A. U.)

[Ali Kâmi]

Ma'lûmunuz olduğu vech ile ben Ebüssafâzâdeler'in en küçükleri idim. Küçükleri idim diyorum çünkü büyük ağabeyim bile benim şimdiki hâlime nisbeten çok genç iken vefat etmiştir. 20 Şevval 88 (20 Kânun-ı evvel [12]87) tarihinde Mekte'de doğmuşum. Kardeşlerim gibi Dârüşşafaka'da tahsil ettim. Şiirden nasîbe-i istifâdem onlara nisbeten azdır. Fakat ben mektepten sınıfımın birincisi olarak çıktım: Ulûm ve fûnûna olan intisâbımı da behre-i edebiyemle muvâzî bulunduruyorum. Senelerce böyle dalgalandıktan ve sırf te'sîr-i ırsî veya görenekle beş on parça da şiir söyledikten sonra ulûm-ı içtimâiyeye olan meclûbiyetim galebe ederek yalnız birine hasr-ı meşâgil ettim. Bir zaman Dârüşşafaka'da Edebiyat-ı Osmâniye muallimi idim, şimdi Fransızca muallimiyim. Mekteb-i Sultânî iktisat muallimliğinden de hâdise-i ma'lûme üzerine istifa ettiğimi biliyorsunuz. Arzu-nuza tevfikân şiirlerimden²¹ iki üç parçasını yazdım.²² Siz intihâb ettiğinizi alınız.²³

18 Mart [1]326 [31 Mart 1910]

Ali Kâmi

—Dediğim günde Filip'e teşrif buyurmadınız. Başka bir kartınızı da almadım. Bunları yazmış, hazırlamıştım. Şimdi posta ile gönderiyorum.

27 Nisan [1]326 [10 Mayıs 1910]

Ali Kâmi

²¹ “iki üç” yazılıp üzeri çizilmiştir.

²² Ali Kâmi'nin Rıza Tevfik'e gönderdiği şiirlerin üçüncüsünün yazılı olduğu kâğıt yırtılmış olduğu için burada sadece iki şiirine yer verilmiştir. (A. U.)

²³ Ali Kâmi Akyüz (1873-1945). Şair, yazar, eğitimci, VI. ve VII. dönem İstanbul milletvekili. İsmail Safa'nın kardeşi, Peyami Safa'nın (1899-1961) amcası; öğretim üyesi ve eleştirmen Prof. Dr. Berna Moran'ın (1921-1993) da anne tarafından büyükbabasıdır (bkz. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, [İstanbul: Dergâh, 1977], 1:99; *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçıları Ansiklopedisi* [İstanbul: YKY, 2010], 1:78).

2018 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Ceren Yücel Canbaz adlı öğrencime “Ali Kâmi Akyüz ve *Gündüz* Dergisinin İncelenmesi” adıyla bir yüksek lisans tezi yaptırdığımı bu vesileyle belirtmek istiyorum. (A. U.)

Bir Şâir-i Âfil İçin²⁴

Münhasif çehre-i mağmûm-ı demdir hvâhında
 Ölümün zıll-i siyeh-nâki belirmiş, hattâ
 O donuk reng-i 'adem çeşm-i kebûdunda bile
 Hüzn-i bî-rengîni hâkisini etmiş îmâ..

Veremin beş senedir nîş-i sem-âlûdundan
 Öyle bir zahm-ı ciğer-sûz ile mesmûm olmuş
 Ki hayâtından eser gösteremez hiç o beden
 O zekâ sönmeğe, mahv olmağa mahkûm olmuş!

Âh lâkin yine var cebhe-i irfânında
 Başka bir gölgesi endîşe-i istikbâlin
 Başka bir şâhidi kahkara-i âmâlin:

Öyle bir leyl-i mesâib kararır hayâtında
 Geh olur bir kadının ra'ş'e-nümâ-yı rûhu
 Üç yetîmin boğulur onda bükâ-yı rûhu!

11 Nisan [1]317 [24 Nisan 1901].

Ali Kâmî

*

Osmanlı Bayrağına

Bir muhterem livâ ki hırâm-ı vakârını,
 Tebcîl eder meâl-i celâled-medâarını.

Milyonca kalbi titreten âvâze-i mesâr,
 Milyonca kalbe neş'e veren hiss-i iğtirâr.

Bir nev-zemîn sahîfesi, tarih-i milletin,
 Timsâl-i şânı, mevce-i hûn-ı hamîyyetin.

Kalbinde muntabî' yed-i beyzâ-yı ma'delet,
 Zıllinde münceî nice ma'nâyı mekremet.

Hem harbe, hem de sulha muvâfık meâl-i nev;
 Al kanlı bir şafakla beyaz bir hilâl-i nev!

Bir çehre arz eder gibi hattâ gazâl ü şîr
 Reng-i gazabla gamze-i sehîr-ı mevce gir.

24 Birâderi merhum İsmâil Safâ Bey'i telmîhen yazılmış idi.

Ey nâzenîn livâ-yı şafak-reng ü meh-cemâl!
A'sâr içinde ey ebedî âyet-i celâl!

Geldim huzûr-ı izzetine, işte ben senin
Ey şanlı rehnümâsı bu Osmanlı kavminin.

Ey şanlı râyeti şu büyük ordunun ki sen,
Oldukça böyle refref-i âlınla mevce-zen

Kalbimde cûş eder, coşar âvâz-ı hayretim
Kaynar harâretinle bütün hûn-ı gayretim!

Cebhende altı yüz senenin reng-i jengi var,
A'sârın işte menkabe-i sulh u cengi var!

*

Doğdun Söğüt'te müşbih kıyâm etmeden daha,
Oldun civâr u cârgeh bir meş'al-i hüddâ.

Bir mübtelâ-yı hüsn-i ezelsin ki gizlice
Sallarla şöyle Rum iline geçtiğin gece.

Üstünde dalga dalga burûc-ı meşîyyetin
Birden göründü âleme sîmâ-yı heybetin.

Bir hâle-i nevîn felekten ziyâ-nümâ
Çok geçmeden Edirne'de oldun bekâ-nümâ.

Bir âteşin tulûa müşâbihdi tal'atın,
İstanbul'un ufuklarına aks-i humretin!

Bahş etmek üzre halka saâdet, müsâlemet
Sen geldin işte ey ezeli rûy-ı merhamet!

Sen geldin işte! Mevcelerinden akan sürûr,
Olmuştun dest-i vâzı'-ı kânunda pür-gurûr.

Sendin değil mi Barbaros'un yâr-ı hem-demi,
Ummân içinde bir küçücük mevc-i mahremi?

Sen olmadın mı hep Yavuz'a rehber-i kemâl?
Hep sen değil misin yine ey şî'r-i zî-cemâl.

Bir yıldırım ketîbesi âsâ şitâb edip,
Kışverlerin güzellerini intihâb edip,

Üç kıt'a-i cesîme nîkâk-ı bülendine
Ta'lik eden zaferleri hep kendi kendine.

*

En sonra sen ... Evet, yine sensin kıyâm eden,
Nâ-kâm olan şu millete ihsân-ı kâm eden

Dest-i hamîyyetinde gazâ şanlı erlerin,
Aks etti âsümanlara gül-reng-i şehberin!

Altında toplanan koca bir mahşer-i nizâr,
Nâlende, muhtarib, mütefekkir ü bî-karâr

Beklerdi, sihr-i san'atını eyledin ıyân,
Açtın uyûn-ı hayrete bir sahne-i emân.

Hürriyeti, adaleti yazdın cebînine,
Açtın cenâh-ı şevketini câ-be-câ yine.

Doldurdu hep gönülleri yâd-ı meserretin,
Ey bâd-bân-ı himmeti eshâr-ı necdetin!

Sen öyle bir güzîdesin dâimâ,
Millet senin sıyânetine eyler ilticâ.

Sen öyle muhterem-i ilm bir fütûhsun,
Kim ordu bir vücûd demek, sen de rûhsun!

Zühre'yle parlâsın sihri nâsiyen senin,
Şâyeste şimdi ebr-i şafak olsa dâmenin!

10 Teşrin-i evvel 1324 [23 Ekim 1908].

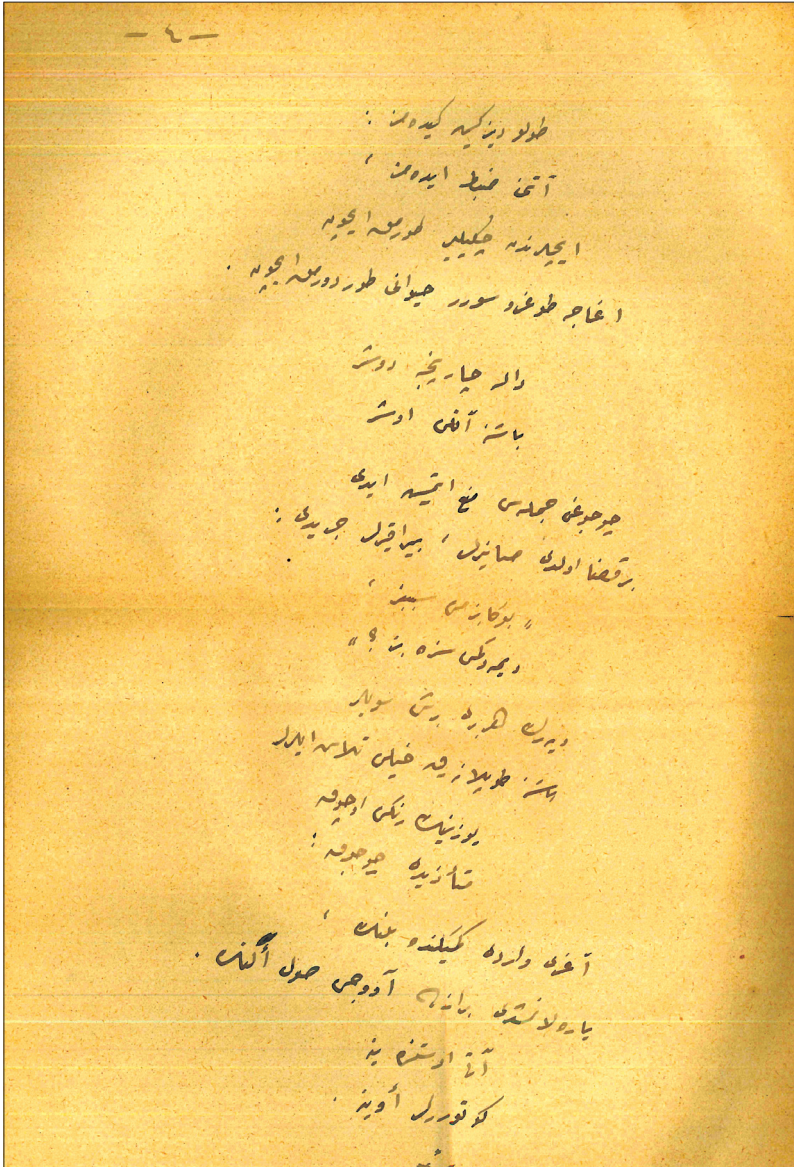
— ۷ —

سحر صفا به سحر کینه جودند حق ایزد ایست
 ایله سحر زهره زهره حال حیاتی تمایله
 حیات صبارتی حقیله ایضاع ایله :
 خاتم

در سحر کینه ایضا
 به جود جود ایله بوم در خاتم
 ماری کوزلو صفا ایله سحر ایله اوده اوده ایله وارده
 دها آت در بکله
 دیکیم بیت ایله
 جود جود ایله اودا غده صبارتی
 اوده اوده وار بکله اودا غده صبارتی
 اودا ایله اوده
 اوده ایله اوده
 طور دما ایله مادی یا ایله
 یا ایله ایله اوده ایله یا ایله
 یا ایله ایله ایله
 کوزنی ایله ایله

— ۷ —

آه ای اعدای بیدار، سحر
 آتید به طوطو دینا که باریه انرا، کجلا :
 بویایک هید املت ..
 سون ؟ سولیم ملن :
 مکرده طور اعنه باصک ، برورد
 کدنه آنتن ، قدم اوشنه نیند ، برورد .
 آنتن اوردن ازی
 نیشیه ان گورنه ی
 گورن اما ، بدکا نینک شک
 کدنه سرکه برآی قومو جه چینه ی
 جید او نیارل اکبه
 بونی رها انکه
 دونه مات اوزره قاسیمه است
 قدم قاسیمه سوله یاریمه است !
 وارایک امیک
 که بر قاسیمه ؟
 آیه ! بر دنده آند آتیه
 بر کدنه جه جه ده جویای قاسیمه

Şâir-i Mâder-zâd İsmail Safâ Bey 4

سرد حاله آورده اداسات مملود
 بروموردی این که هر چه از او بود ؟
 ۸۰ ساله

صفایان سفارسته عاده آورده رهن جبارتی و تنی یاد ایدم بولور کسری
 آن دکلده . بروموردی زکارتی از او بود . موله بدی زیادت . چون مستقیم
 غنائی نکلیم سیاحتی در زیادت . غنائی جبارتی استاری نکرانده (*)
 « سیات » که انتیغی از زمانه علم ادیان بود آفتاب در قیاسی . جبارتی بود
 و ساری مژده . بروموردی بولور از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود
 مادر زارک ساهیت ادبیاتی بود . بروموردی از او بود . جبارتی بود
 یازدهم از او بود . بروموردی از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود
 ۸۰ ساله

یار ساری :
 بهمه مجتهد ساری دارد که ایات حرکت قیاسی اعتبار بولور از او بود
 برقع ادبی : ناصر الاول . بولور از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود
 بریدر : نفقه حرکتی بولور از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود
 طولی و ساری : احمد برقع سقیم بولور از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود
 آجیلده : طریقه ادبیاتی از او بود . جبارتی بود . جبارتی بود

که در باغ بر تو طرب در حضور ابله خاطر روح بر طبع مسود کن آری بعد اولاد
 او را فتنه کور کن سواصل استلزام در حضور دعوتی در بطن ابله معنی آید
 کمال انبیا ابله میانی ؛ ستاره مسندت خاری بی تأثیر آوازه تقدیر
 تاری در قیام قاطع که انسان درستی راه نهدی ساقط ابله میانی .
 ایستاده « منیات » نوحی بوساطت در . ناهل با سواد ابله
 دوام ایستاده . ابله با سواد . اوقه ابله با سواد که انوار اوقه بریده
 لفظ استعاره ایست که در کتب « ساطع ماز زار » در بطن ابله
 با سواد که ابله با سواد میانی باید بگویم بر اثر ابله ابله در بطن
 ابله میانی . بر موقوفه نیکو صفای ابله با سواد ابله . بر موقوفه
 اوقه بر دوازده سواد در کتب . کتب سواد با سواد ابله . نفعات
 فقط نفعی در دوازده سواد در کتب . نفعات نفعی در دوازده سواد
 ابله میانی . بگویم با سواد میانی بگویم ابله با سواد ابله . بر اهل
 خاری میانی . بر سواد . ابله میانی . ابله با سواد ابله . بر اهل
 و ناهل . بر اهل ابله میانی . ابله میانی . ابله با سواد ابله . بر اهل
 ابله میانی . ابله میانی . ابله با سواد ابله . بر اهل
 ابله میانی . ابله میانی . ابله با سواد ابله . بر اهل
 ابله میانی . ابله میانی . ابله با سواد ابله . بر اهل

[illegible]

- ۸ -

یہ اوتارنچہ آفتابید روت خود شاعر مازاد بر پور و حق طبع اندکی
 کمال زاده اکسم بلع ده اوزماہ ع . نادر اضایم نبات حلقہ کہ تقدیر حق و صاحب
 حلقہ زول نایب مجتبی ایضاً اندکی حلقہ در پور کہ :
 " ... ایتہ صفات استعاره کنین کبیر : هر چن ، هر قدری صمیمت مراد
 فضیلت شاعرانه بر تحلیک نواز نور اوزر . آن آجیہ ، بوزک یاق اوزر
 هر ماستند اوده سلاقت افاده ، وضع افکار ، علویت و جذبه استعاره صفات
 جذب روح ادر وجه قدر موجود . اوده موهبه شاعرانه رونق و بره قدرت تکریم
 حقیقت شایانہ چهره : رشتہ شان دوم ترکیب " قصد اندکی سخن ابله بلورید :
 نبات یوقاریدہ اشخ اوقونوسه ؛ بر بالکله ، بر تقصایه افاده بر تعارف اوزر :
 شاعر بقوه استعاره ایک اوی سلی بلورید . اوستعاره تقصایه هم روان
 نیم بلر الامه انار کستانه کن حوسه جوایند : در حق جلیله ، محسوسه بدید
 و جبار و فکر و جلیله :
 بوزک اوزر : " و خذوه غفانی سوز کمال الامه اوزر
 آکله و کسی کوزل دکل الامه نباتات مدحیه ایچده خلوصیه ، بوزک طوریایه
 شکوه رانه ، کوزل سلی کوزل ، بر لاله استیصال ، صیف رشتہ و معایه ، بر ناکام
 روزارده کت رنده : شکره حیات ، فضیلت ، تقیید ، طیف بیاد " غفانی شکوه
 رزداره ترکیب اندک صحره : " اوده ایکیش بیت نادر مرکب و آن بند اوزر
 نیت ترجیح اندک صحره : ادر نقب جرم دار محمد زبازرین یورکاره اسما ایده
 سب مرید ... ادر نقب جرم دار محمد زبازرین یورکاره اسما ایده
 بیو ، چن مرید یا صفایک ان کوزل کوزل " ان بوزک اوزر : "

- ۹ -

بدرستی حقیقت شاعری بی زیاده سوزی که زوایای برایشه نامیده برانام
 زوایای دناخته نمک اوند برهونه سوزان زلفم جیسا وین فیه بیجا بیضا
 بهم بدضا حیدری و عیال کندی کوسه کده خلا قاطعه . فقط سوز کجی که شعله
 بوسانده فیه بقه تعید ظاهر ایندین کوروز . او تدار ناکی اینه وایه زیاده
 سوزی که عو قدینه وقت شعر و عیال اینده . بونکه بار ادراره بی بوم توبه قاطعه
 یار بوم خست اولی جنید بران تعید هلا مدخلوده بونکه بیس ؟ یار زلفی کجی کده
 بران وایله :

نحوه

کجی هم ز اولور برکده اینده محاطه ؟
 آغلا با تمام کوسه زیاده برهله !
 ابام وایله بیضی اهماه رجبور !
 اولاد و عیالده قاتم بوردی برهله
 رسما اید (الاس) کجکده عیالده

یارله کوی فخم احباب اید هویانه
 توفیه سحاب اکرم ... اید فخم رفیانه
 اید ساف زبانه نکرده کجی دله !
 جیسیم انانه الفظه - بوزار
 خطمه تار - همدک ریانه

حیدر تدریای باغچه بر کعبه کایم
 من لدم نه خولای مستغنی افکام
 بونه بشه که بدیم ارتقه کوزم یوسام
 دلداده دیمیم نکه یونی به ارسام
 ممکن عیاله ایلده آفاقدی دلداسم

§

کدکه بیه دره دره کیم اچیم بر ایشاندیم
 ساحله ارسلیم ایلوج بشاندیم
 طوقه کیم غنیم اچیم ییلم اود
 طور دوشه بوجیم ای بی حیات دیا
 رسما ایلده ایلای ازیلیم رستم

§

یرکوکبه یردات یردیم عیینه
 عیینه بوستان دریای ایلد نیمی
 ایلد قیل عیینه ایلد قیل عیینه
 ایلد کده سنا میله برهانه عیینه
 ای حاد نعلیم اچیم ایلد عیینه

§

۷۷

بودای نفس الهی را چو کوه بویافته نازده نثار بهر
 ناز

ای که عالمی را با ایه خجسته ایست
 حایر ساخته ای نثار محبت خجسته ایست

طوبیور او درین : مستغنیه ز محرومیت
 کلمه زخمی بر طرب عید ایست

بزم صحت هفت سائده منظور شمس
 بزم شکرانی پیوسته زاهد ایست

بدر کوه آه چو چهره سده با قد قبه نزل
 نزل اللهدیه ایست نزل امید ایست

نقطه بزم صفا ز ارم قدر ایه صوم
 خیال من سو جلیله ایه تهید ایست

سو تهیدیل موی اجمه بر جبهه سده رها تا خجسته ایه بلید کنی دوستی و نثار
 اهلانه سکه دکلدر سحر یار سده سو یار چری او قویالم

بر زمانه نزدیک اوت دولتی کی یادده
 بر صفای شمس سوی ایست خیارده

۷۷

سوی بر قریحه بادشاهان منبج
سوی بر سینه بجا خنده مقارنده

سوی آهنگ صفا و لوله الطاف
آسیانه کوه سعدت آبادده

ایستیم شعری خندان شکر کورده
نقلب آه ترازم لب آسوده

قاعده دره قدر ایست خورانه بیگم
سوی کورسم بر آسای اولاده

تای بوی کندی علی بیابان ایله خاطره
خلاکت کانی سدی سحره سحره نایت در پیوسته

داه کله اوتور زلزله لر بیدانه

کو بجزلر ک قنار شور خنده

زیر دل الی بکرده سائر مه قاسه

ز قدر عالمه حیف خیل رعایه

فرات فاحه اولاده امید کربانه

دیگر اولادی بیدانه خطرده بیابانه

— ۱۶ —

صاحب‌الجبلی، صاحب‌الجبلی ایملر ایملر، نور
محرک هاند، سوریه، صانک عیان

او وطن‌اند که رحمت این الله
عونه واحسانک ان حیره یوکونه انک سابه
— ۱۷ — الله و الله

بوندیم محکم شاعری جباری هب آجیل محفل تعصیب ایدر . ترا سوال
مخاطب که توفیق طرایی انکله دولتی نبردی انکله اوزره سفارخانه کیج
کجه جبارنده صفایت دو بولور . کنشیل مکلده اولدقین قیقه ایدر عبدالحی
صاحب اولد طرینه دولتی مکتب جلیفه تعقی اراده انکله صحرای اکی کونه
صحرای اراده تی تبدیل ایله سیلورده اخافه مکلور ایدر . شاعر مکلر زار
جولقین جوجین طوبیله سیلورده بیک مکتب خالین . فقط سیلورده
بارد هوی اسما تحیف اولورده و بولور صحرایه مکتبی تعجب ایدر و
ایم اولورده باخنده و توکل مکلر سیلورده غریب مکتفه
ایم مکتفه نارنجده ارحال الیم و توکل مکلر سیلورده غریب مکتفه
دفعه اولور . شاعر مکلرده محمده الله قطعه انیه حال جبارنده یکنه وی
طوبه یا نیکم ارشدی

بارب ا
قورنار بی قدر دند
نیمه نیمه ایله زمان

— ۷ —

طویراتده وجودی برانته
آت خارجه سوا سعادت

زماک رست تحذیر روض قنایه سعاددر راه ظلم ایمن از لید بوسقل
طویراتده وجودن بد قالمس اخلا و لید روضه سوا جات ابله ابدیه قاریکوی

آئینه کی صیقلی آید او هیولان سازنده حقیقت اولاد بر حصار بسیار موقوفه شده است
 آید این بویک بر شهر نائل اولدو ساعی اکمن حافظه امام اولدو طراز بر کورده حرم آید
 صیقلیت با سیمه طرز لای نقی ایوبیور:

اوت ، معلی تنزه بزه اولدو غلری
 یوزم کورلری ، ایچیم لکی وقعه آنلار دن
 باقمه چیلکله شیم خسته برسلان واروی .
 آه اولدو دیده اید
 اولدو دیده اید ، سودیکیم رشیده اید .

غنا کلید بکا ارقه سفلی دنیاده
 حینک بکا کلید جلایه بالادیه
 کلید حسانکله نل کلید کور خادیه :
 جبل محو ، ارباقیه ، نجوم جلایه صامت
 بنم ده باقمه نظرمده کور کور جلایه صامت .

اکبر علم فائیده حوشه محمد کورم
 اوجا کورم مسلم فقط ، زور کورم ؟
 دیم : کیکله او ، ایوا .. برکنه کورم
 رشیده نل دیدیم .. کورلیم فایز دی قیام
 بنم ده جلایه نظرمده کلید بر نلده !

لکلا حوشه بره قیوت باغا اید جوده
 غفیف برده ضیانتت مه نوزده
 اوزیری ، بر آجمن قیاد نوزده بر اورد
 قیسم ایلده فارسمده ساتم اید
 غزلو ایلده حلاله رشیده کیه . ا . ا . ا .

- ۷ -

عنه ان باغ نزل اینه ارضه لیه ملکوت
بیر کیله خیل جماعت وسطه بر تابت
کیردک اولدیجه به کیناک سه بهوت
سی سازه بر اقامت حیات کونم به
دول حیات بقول کائنات کونم به

- ۸ -

آج بلفیضی احتوا ایدم سو کوهلره یایمیرم باقی بر سر سدره اقطاب ایدم

بر جنبه دار فقط سو حقیقه ترا بده
عالم آینه آینه اکلایه و شایده
اتن قار قطره باره سحابه
بر من ک غلبه محوم انجاده

بر کوه ده سو قطعه ای اوتورلم که بولج بر حقیقه یح ساره دلیغ بر عورته اناده ایدر

صاحبیه جهان ارباب عقول آوده
ارم اولقسه غصه علم و کفر تحصیل ایت
غیر ممکنه اکر جهل سلاک تحصیل
نه قدر سکده اولدسه اوقدر تحصیل ایت

آئیده کی یایمیر ایه ساعول قطعه غصه ایدم نر بولج فرطزل نه عظیم اجهانده مستعد بقیه
در سینه کوشنر

بر قطعه

دستور در محنت زود در محنت
بر کیه کوشن سکا ای ماه ویر سیه
سند آبرده یایمیر ایدم کوشن اجهان

Ahmed Vefâ Bey 3

— ۶ —

تقاضا

مجنون ایدیمور فکر تاروسا کوزل !
ایده اوردن بی حیا و بیچاره کوزل !

حقیقا بولها جسد ، انجیل کولیده
بوددی حکمک بوسه بنده افتد کوزل !

بنم کونم راجویم لولمجه بوعلمه ؟
شد لیل تارین این سیرک نزار کوزل ؟

نظر کیده جوجید ، تارول توتد
سنگ قندوکه اتریده افش کوزل !

به آغلاسم در کولور ابر کتف کتف
کولیده آجیلین بیج کوزل ، یار کوزل !

بقوه کوزلده ارقه جنون استیسم
سه اولادک بکاریا جلعنده یار کوزل

سحاکلده وفاده بران اولادک اش
وفاد اولوردی بدعالمه بخیار کوزل !

— ۶ —

تاریخ ننده اکلایه جن و جود بر شعور جودان اجیده ایدیمورده خلیج اول یازمردور کوزل
سک و کرج افاده اسکیلیک بونقطه نظرده معذور کوره جان اولور ایدیم معاجه جان اولورده نیت
نظرده برقات دها نیمه ایدیم فقط وضاکی لایقلم اکلایه ایدیم یند کتف رادری اسولین عفا

- ۵ -

بکلمه آئیده کی شعری اوقومالی بیز :

قارده ستم و طایر

نیشه کورد طبیعت سائن ای شاعره !
روا هزار سنک ترجهان ای شاعره !

نرازه خانه عاطفه عکس آهنگ
حال حنیندر انچه فغان ای شاعره !

سه آشای جلاله سرش اولمک
کیم اولوبه آه سنک راز دانه ای شاعره !

لطیفه که اولور ان حزین ملت
بلارلده زینبیل زمان ای شاعره !

آقامه حور لر چمکه صند ، اویاندر
اولور محروک سودای جاده ای شاعره !

حزیه حنیه درتورنم لیل نظمده
باقار یار نیشه اغزان ای شاعره !

بکاکش قاری به نیم خنده در کجای
بتونه اولمک آسمان ای شاعره !

نه سولیمور سکا اکیم لولمه صبه قیال
نه در سانی سوباد خندان ای شاعره ؟

- ٦ -

کلاه من در پیوسته کوهها - ابرالود
 زود او جوشی آب روان ای شاعر؟

فضای ناشناخته من او خوب کید پیوسته
 او دود حال ایلم بلسم روان ای شاعر؟

اوله ریخ من در دود کبی رود باله
 اولور دی لوج سغه آسنان ای شاعر!

حقیقت خیال ایلم کائناتنه برده
 فضا ده کی بجه بود بلیج جلال ای شاعر!

مسیب دوری سیات .. مذر سحر ایلم
 او سوغه و جبه کی کشتان ای شاعر!

طول سده خیال ایلم بلطف سحر ایلم
 باقوب طراوت که نذر ایلم ای شاعر!

طیور و لیلان! رو ایلم سوغه سحر
 بو حالن زده یاز کشتان ای شاعر!

سوسک و خوره بکره جل نگاه ایلم
 فضا ده شکان گور ایلم و آن ای شاعر!

بوسه زار خموشیده زار اوله صیف
 جلوب و بیکه اولور که زبان ای شاعر!

- ۷ -

شکسته سنان و غلاب و سباهان کتاب
او قبل که بجه نام و سنان ای شاعر

دهد ایچده فراموشگاهیدر ... ایوا
سنان ده قالمه عقبه سنان ای شاعر !

- ۷ - کلامه ناله ۷۱۱ -

شاعر مادر زاده سحرور بنیادی قهوجی احمد مرادوفی و وفایان وفاده حریف آردن بنیاد
کدیر ملک سکده اولدیفی کبی مدت عمرین بیکدیگینه آریلسه بولانه بولایی قارده کات بری
دست استبداد ایدر سقیای سیوسه آنمخی سقاقت دیکدیگده رصه دماغی نکی ایدرک نرانی
اونز آی حوکه برینک سیوسه دیکدیگ سقاخانه ده وقوع وفاندیک لهامه عید نماز صادی
اولی ده معنای بولانه قابن دکدر ، کویا ملک الموت « مارکله » نایمجه وفایان فاجعه
حیات مرغانه نرانی دیکدیگده حوکه سیوسه قشید دایمجه آنی کونک بی فاصله ایدر ۷۱۱ مارکله
تاریخده بون براریجی کدینه قادیو سدریغه سنان ایدرک عید ایدرک بوجیلده ؟ از کتاب ایدیک
صحنای عظیمی نو عیاد اولومله تلوه انیدر .

[illegible]

